

תנ"ך

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(16x3)	—	48	נקודות
פרק שני	—	(16x2)	—	32	נקודות
פרק שלישי (חובה)	—	(20x1)	—	20	נקודות
סך הכול	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיקו את השאלה; כתבו את מספרה בלבד.

(2) התרכזו בנושא. שימו לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – שייכות וזרות (48 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. קראו **יהושע**, פרק ט'.

א. קראו פסוקים ו'-ז', י"ד-כ'.

יש הטוענים שההתנהגות של "איש ישראל" בפסוקים ו'-ז' מאירה את התנהגותם של יהושע ושל נשיאי העדה באור שלילי.

על פי פסוקים אלה, הביאו דוגמה אחת המחזקת טענה זו בנוגע ליהושע ודוגמה אחת המחזקת את הטענה בנוגע לנשיאי העדה. הסבירו כל דוגמה. (6 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ט-כ"ז וגם **יהושע**, פרק ו', פסוק כ"ה.

בשני הקטעים נזכר הביטוי "עד היום הזה".

מצד אחד ביטוי זה מעיד על כישלוננו של יהושע, ומצד אחר הוא יכול להצביע על היותו מנהיג ראוי.

(1) הסבירו כיצד ביטוי זה מעיד על כישלוננו של יהושע, וכיצד הוא יכול להצביע על היותו מנהיג ראוי. בססו את

התשובה על הכתוב. (6 נקודות)

(2) הסבירו כיצד הביטוי "עד היום הזה" משמש יסוד אטיולוגי בכל אחד מן הקטעים. (4 נקודות)

2. קראו **שופטים**, פרק ט"ו.

א. (1) על פי פרק זה אפשר לטעון כי גם הפלשתים וגם אנשי יהודה לא ראו בשמשון חלק מן החברה שלהם.

הביאו מן הכתוב הוכחות לביסוס טענה זו הן בנוגע לפלשתים הן בנוגע לאנשי יהודה, והסבירו כל אחת מן

ההוכחות. (6 נקודות)

(2) לדעתכם, אל מי היה שמשון רוצה להשתייך? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ד-כ' ואת דברי י' אמית שלפניכם.

" למרות הרוח המפעמת וצליחות הרוח, תלוי הגיבור [...] באופן מודע באלוהיו כמקור של כוח".

(י' אמית, **ספר שופטים אמנות העריכה**, מוסד ביאליק, 1992, עמ' 260)

הסבירו את דבריה של י' אמית. בססו את התשובה על הכתוב. (6 נקודות)

3. קראו **רות**, פרק ד'.

א. במחקר יש ויכוח בנוגע לזמן שבו נכתבה מגילת רות ולמטרת כתיבתה. על פי גישה אחת המגילה נכתבה בתקופת עזרא, והיא נועדה לבטא את העמדה של חוגים מסוימים בעם בעניין גירוש הנשים הנוכריות. על פי גישה אחרת המגילה נכתבה בתקופת בית ראשון, והיא נועדה לפאר את נסיבות הולדתו של דוד, גדול מלכי ישראל. קראו פסוקים ט'–י"ג.

בנוגע לכל גישה, הביאו מפסוקים אלה ראיה אחת המחזקת אותה, והסבירו כל אחת מן הראיות (סך הכול – שתי ראיות). (8 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ד–י"ז.

- (1) יש הטוענים שפסוקים אלה מעידים כי רות לא התקבלה באופן מלא לעם ישראל. בססו טענה זו על שתי ראיות מן הפסוקים, והסבירו אותן. (6 נקודות)
- (2) יש הטוענים שפסוקים אלה מעידים כי רות התקבלה באופן מלא לעם ישראל. הביאו לכך ראיה אחת, והסבירו אותה. (2 נקודות)

4. קראו **אסתר**, פרק ו'.

א. (1) קראו פסוקים א'–ה' וגם **אסתר**, פרק ג', פסוק ח'.

הוכיחו על פי פסוקים א'–ה' כי טענתו של המן על חוסר הנאמנות של העם היהודי לשלטון הפרסי אינה נכונה. (6 נקודות)

(2) קראו את דברי מ' הלצר וי' קליין שלפניכם.

"פרק ו' משמש מעבר בין תחילת הישועה (חנינת אסתר על ידי המלך) [פרק ה'] ובין השלמת הישועה (הדחת המן ותלייתו) [פרק ז'] [...]. בתמונת מעבר זו חלה תפנית מפתיעה במהלך המאורעות, בעקבות צירוף מקרים מופלא, שיד ההשגחה ניכרת בהם".

(מ' הלצר וי' קליין, אנציקלופדיה עולם התנ"ך **מגילות**, הוצאת רביבים, תשמ"ח, עמ' 99)

הסבירו כיצד "יד ההשגחה" באה לידי ביטוי בפסוקים א'–ה'. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים ו'–י'.

(1) כיצד אפשר ללמוד מדברי המן מהי השאיפה הנסתרת שלו? בססו את התשובה על שתי דוגמאות מן הפסוקים, והסבירו כל דוגמה. (4 נקודות)

(2) קראו גם **אסתר**, פרק ז', פסוק ח'.

הוכיחו על פי פסוק זה כי המלך יודע מהי שאיפה זו של המן. (2 נקודות)

פרק שני – מנהיגות במבחן (32 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה – 16 נקודות).

5. קראו **שופטים**, פרק י"א, פסוקים ד' – ל"א.

א. לפני שיצא יפתח למלחמה בבני עמון הוא ניהל איתם משא ומתן.

לדעת י' קויפמן, השאלה היסודית במשא ומתן הזה הייתה: "למי הזכות על אותה ארץ סיחון, שהייתה לפנים מואבית-עמונית".

(י' קויפמן, **ספר שופטים**: קרית ספר, 1973, עמ' 221)

(1) הסבירו מהי הדרישה של מלך עמון מבני ישראל, וציינו נימוק אחד של יפתח לסירובו לדרישה זו.

(5 נקודות)

(2) על איזה עיקרון (דתי) ביסס יפתח את סירובו לדרישה? בססו את דבריכם על הכתוב. (3 נקודות)

ב. (1) קראו פסוקים ד' – י'.

הסבירו כיצד דברי יפתח בפסוק ט' עשויים להבהיר את החלטתו לנדור נדר. (4 נקודות)

(2) לדעתכם, האם הנדר של יפתח עומד בסתירה למסופר בפסוק כ"ט? נמקו את התשובה. (4 נקודות)

6. קראו **שמואל א**, פרק ח'.

א. קראו פסוקים א' – ט'.

(1) מדוע לדעת ה' הבקשה של העם להמליך עליהם מלך משמעה שהם מואסים בו? הסבירו שתי סיבות שונות,

ובססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קראו גם **דברים**, פרק י"ז, פסוקים י"ד – ט"ו.

על פי הנאמר בפסוקים אלה, הסבירו מדוע על אף ההתנגדות של ה' להמלכת מלך הוא אומר לשמואל

"שמע בקול העם" (פסוק ז'). בססו את דבריכם על שני הקטעים. (6 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"א – י"ז ואת דבריו של ש' בר אפרת שלפניכם.

"במשפט המלך שמואל אינו מדבר על תוצאות שלטון המלוכה על העם כגוף, אלא הוא מתאר את המעמסה

שתוטל על כל יחיד בחייו הפרטיים. שלטון חזק ישתמש באזרחים וברכושם לצרכיו".

(ש' בר אפרת, "לייסוד המלוכה בישראל וראשיתה של ביקורת המדינה", **על הפרק 7**, 1994, עמ' 23)

הביאו מן הפסוקים שתי דוגמאות מתחומים שונים, המבססות את דבריו של ש' בר אפרת, והסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

7. קראו ישעיה, פרק י"א, פסוקים א'–י'.

א. (1) ציינו שני מאפיינים של המלך האידיאלי על פי ישעיהו. (4 נקודות)

(2) קראו פסוקים א'–ה' וגם מלכים א, פרק ג', פסוקים ה'–י"א.

האם הבקשה של שלמה עולה בקנה אחד עם דמות המלך האידיאלי בישעיה? הסבירו את התשובה, ובסו

אותה על הכתוב. (5 נקודות)

ב. קראו את הקטע משירו של י' רוטבליט "אם" שלפניכם.

אז יגור זאב עם כבש

ונמר עם גדי ירבץ

ועבדאללה אז ישב עם כ"ץ

זה אפשר עם קצת מאמץ

אף אחד לא יחטוף שבץ

אם

אם רק תבינו

אם רק תאמינו

הושיטו ידיים

זה לא בשמיים

(מתוך שירונט)

י' רוטבליט משתמש בשירו בדימויים מישעיה, פרק י"א כדי לתאר את האידיאל של עשיית שלום בין אויבים.

(1) מהו ההבדל בין גישת הנביא בפרק י"א ובין גישתו של י' רוטבליט בשירו בנוגע להגשמת האידיאל של

עשיית שלום? (4 נקודות)

(2) עם איזו מן הגישות אתם מסכימים? הסבירו את התשובה. (3 נקודות)

פרק שלישי – מנהיגות פוגשת זהות (20 נקודות)

ענו על שאלה 8 (חובה).

8. קראו **יחזקאל**, פרק ל"ד, פסוקים א'–ד' ופסוקים י"א–ט"ו וגם **עזרא**, פרק ט', פסוקים א'–י"א.

א. קראו **יחזקאל**, פרק ל"ד, פסוקים א'–ד' וגם **עזרא**, פרק ט', פסוקים א'–ז'.

(1) בשני הקטעים האלה נראה כי המנהיגים מועלים בתפקידם.

ציינו במה מואשמים המנהיגים בכל אחד מן הקטעים. הסבירו את דבריכם באמצעות דוגמה מכל קטע.

(4 נקודות)

(2) עזרא מגיב על התנהגות המנהיגים בשתי דרכים שונות. הסבירו מה הן, ומה הייתה המטרה של כל אחת מהן.

(6 נקודות)

ב. קראו **יחזקאל**, פרק ל"ד, פסוקים י"א–ט"ו וגם **עזרא**, פרק ט', פסוקים ו'–י"א.

(1) ציינו שתיים מן ההבטחות שיחזקאל מבטיח בנבואתו לעם ישראל. בססו את התשובה על הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו כיצד שתי ההבטחות שציננתם באות לידי ביטוי גם בתפילתו של עזרא לה'. (6 נקודות)

בהצלחה!